

DAMLA ÇELİKTABAN

Beni Büyüten Kadınlar

Damla Çeliktaban, 1980 yılında İstanbul'da doğdu. Hep İstanbul'da yaşadı.

Avusturya Lisesi'ni, İstanbul Üniversitesi Alman Dili ve Eğitimi'ni bitirdi.

Türkiye'nin merkez medyasının türlü yazılı mecrasında kelime işçiliği yaptı.

Oğlu Uzey'a hamile kaldığından itibaren hamilelik ve anelik deneyimlerini *Habertürk* gazetesinde köşe yazarak okuyucuyla paylaşmaya başladı.

Hamilelik, doğum, beslenme, eğitim, ekoloji, psikoloji, edebiyat konularında kalemşörlük yaptı. Halen HTHayat.com'un Yayın Direktörü ve yazarıdır.

2018 yılından itibaren kelime işçiliğini sözlü olarak icra etmeye başladı.

Kurtlarla Koşan Kadınlar Masalları anlatarak başladığı çemberlerinde birkaç bin kadınla hikâyelerini paylaştı ve paylaşmaya devam ediyor.

Kelime işçiliği kendilik işçiliğiyle birleşip bir ömür bitmeyecek bir yola evrildi.

Bu kitaptaki yazıların bazıları HTHayat.com'da kısa halleriyle yayınlandılar.

Bazıları masal çemberlerinde sözlü olarak aktarıldı.

Bazıları ise bu kitapla birlikte doğdular.

Okuyucu kelimelerin içinde zevk etsin diye...

Beni Büyüten Kadınlar

BENİ BÜYÜTEN KADINLAR

Yazan: Damla Çeliktaban

Editör: Handan Akdemir

Yayın hakları: © Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Eylül 2021 / ISBN 978-625-8004-00-7

Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Serçin Çabuk

Baskı: Ana Basın Yayın Gıda İnş. San. Tic. A.Ş.

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk.

Güven İş Merkezi, No: 6/13 Bağcılar - İSTANBUL

Tel: (212) 446 05 99

Sertifika no: 20699

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

Beni Büyüten Kadınlar

Damla eliktaban

Gülen ve Uzay'a

Gidebileceğin yol
gerçek yol değil.
Söyleyebileceğin isim
gerçek isim değil.

Gökyüzü ve yer
isimsizde başlar.
İsim, anasıdır
On bin şeyin.

Lao Tzu - *Tao Te Ching*

Beni büyüten kadınlar

İlk başlarda annem büyütürdü beni. Anneannem, teyzem, yengelerim, komşular, Maltepe'deki iki katlı bahçeli evde toplanırlar; kadınca bir hayat sürerlerdi.

Ailesel, gezegensel, mahallesel, iklimsel, ekonomik, acılı, kederli, cazibeli, ciddi ve az ciddi konular vardı her daim değerlendirilmesi gereken. Bir yandan çorba yapar, çocuklara bakar, mis kokulu üzümün suyunu sıkar ya da bahçeyi hortumla sularken hayatı gözden geçirirlerdi. Doğal olarak. Çocuklar büyürdü; erkekler işe gider gelirlerdi. Hafta sonları daha kalabalık olurdu bahçe. Çoluğunu çocuğunu kapam gelirdi. Pilav, köfte, sütlaç, çay, börek eksik olmazdı. Mutfak ile bahçe arası, mutfak ile salon arası, mutfak ile üst katın mutfağı arası ama illa mutfakla ilgili bir insan trafiğı olurdu. Boy boy çocuklar, çocukların arkadaşları, dayılar, enişteleler, komşu kadınlar ve onların kocaları, çay içenler, tavla oynayanlar, bahçeye bakanlar. Harala gürele.

O zamanlar hayatın merkezi o ev ve o insanlardı benim için.

Annemle teyzem genellikle iyi geçinir ama arada bir kavga tutuşurlardı. Her kavganın sonrasında "Bir daha da gelmem" diye çıkardı annem bahçeden. Ne kadar sürerdi?

Pek uzun olmasa gerek. Sonra bir gün kalkar yine, teyzemle anneannemin oturduğu, dünyanın merkezi olan o eve gider, harala güreleye karışırđık. Yeryüzünün çekim kuvveti gibi kendine çekerdi ev bizi.

O evde o kadınlarla büyümenin yaşamın doğal hali olduğunu sanırken ben, onlar aceleleri varmış gibi hızla, teker teker ayrıldılar dünyadan.

Biliyorsunuz, hayat, ayrılıkla başlıyor. Anamızın o güzel, o bütün olduğumuz, o tamamen bize ait karanlığından ayrılarak kendi nefesimizi alıyoruz. İlk nefesi almak için kordondan, rahimden, suların içindeki o sıcacık, sıkışık yuvadan ayrılmak gerekiyor. Ve sonra adım adım cennetten getirdiğimiz o bütünlük hissi kayboluyor ve böyle geliyor hayat. Gelişme diyoruz biz. İleri giden her şeyin bir öncekinden daha iyi olduğuna dair bir ön kabulümüz var. Belki de gerçek değil bu. Hayat eğer, sarmal ise, ki öyle, ileri filan gidilmiyor, bir tur atıp, kaynağa dönülüyor demektir.

“İnsanlar, giderler!” demişti Clarissa. “Bunu unutmayın.”

Bu böyle.

Önce anneannem öldü.

Ondan iki sene sonra teyzem.

Ondan iki sene sonra da annem.

Ben küçüktüm daha.

Makarna nasıl yapılır bilmiyordum mesela, o kadar küçük. Çocukluğun korunaklı dünyası ben henüz kapıyı arkamdan kapatıp çıkamadan bitivermişti.

Bir gün önce çocuktum. Bir gün sonra büyüdüm.

Anneannem, teyzem, annem.

Küçük, beyaz kadınlardı.

Güçlü omuzları var gibi görünürdü dışarıdan bakınca, kuvvetli sesleri, mangal gibi kalpleri var gibi görünürdü.

Hayatla bağları zayıfmış.

Zarif ve zayıf kadınlarmış.

Hayatın göbek bağına tutunamamışlar yeterince, kayıp gitmişler hızla.

Benim kadınlarım çabuk gittiler.

İnsanlar giderler.

Kocaman bir boşluk kalır geride.

“O boşluk bir eşik, o boşluk bir açılma, o boşluk bir kapı” der Clarissa. Aldım kabul ettim. O boşluğu bir kapı olarak görmemenin yaratacağı manasızlık ve kederden korkarak belki. Böyle aldım kabul ettim.

Hem neden olmasın?

Algımın ayarlarıyla oynayarak yaşam denen bu deneyimi layıkıyla geçireceksem, neden olmasın? Neden sadece görüldüğü kadardan ibaret olsun dünya? Koca boşluğun neden ruhu olmasın?.. Rengârenk, uçuşan, saran bir ruhu, kalp atışın kadar yakın olan, kalp gibi atan, yalnızca dinleyenin duyduğu, kalple bakanın gördüğü.

Anneannem, teyzem, annem öldüler. Art arda. Ben ergenliğin giriş kapısındaydım. Babaannem, bizimle oturamayacağını beyan etmişti o sırada. Halalarım ancak kendi hayatlarını idare edebiliyorlardı.

Elime pek bir kadını kalmamıştı.

İnsanlar giderler.

Çok seversin gider.

Kızarsın gider.

Affedemezsin gider.

Özlersin gider.

Kal dersin, gider.

Seni hayatında görebilmiş tek kişidir, gider.

Ciğerini vermek istersin, gider.

Gider,

Gider.

İnsanlar giderler.

Ne kalır geriye? Bir genç kız, çevresinde hiç kadını kalmamışken nereden öğrenir bu dünyada kadınca nasıl yaşanacağını?

Benim durumumda elime kalan şey kitaplardı. İstanbul'du. 90'lı yıllardı. Apartman hayatıydı. Kabilem dağılmıştı. Masmavi bir odam vardı. İçe kapanık bir çocuktum. Kitaplarım vardı. Şükür ki onlar vardı.

Kadınların yazdığı kitaplardan öğrenmeye kalkıştım hayatta kadın olmayı. Ne yaptığımı da bildiğimi söyleyemem. Okudum sadece. Kontrol edebildiğim kısmı buydu hayatın. Kitap, kapağı, sayfaları, cümleler, oku, kapat, dur, hayal et.

Bu vesileyle edebi anneler buldum kendime. Annesiz kalmış bir kadın baktığı her yerde anne arıyormuş meğer. Kitaplar sadık yoldaşlardı. İyi geldiler bana. Yazan kadınlar, iyi

geldiler. İçi me yerleştiler cümleleriyle, hayatlarıyla, tavırlarıyla... Elimi bir uzatmalık mesafede durup beklerlerdi.

* * *

Annem, teyzem ve anneannem ölünce başka kadınlar büyüttüler beni.

Çoğu zaten ölüydü.

Lise yıllarımdı. Asiydim. Âşıktım.

Tezer Özlü ile tanıştım.

Onu tanıdığım da çoktan ölmüştü.

Garipsemedim.

Ölü kadınlar çemberi büyüttü beni.

Tezer, onlardan biriydi.

Aynı okulun, aynı küçük avlusunda, dünyayla birlikte kanayarak, herkesten ayrı, melankolik, dert çeken annemdi. Benim gibi. Karaköy'ün yokuşlarından aşağı koşarken düşer, çorabı yırtılır, dizi kanar, o gülerdi. Kendine gülerdi. Acıdan gülerdi. Düştüğüne gülerdi. Gülerdik birlikte. Düşerdik de.

Yaşamı her daim, arkasında ölüm ile takip ederdi.

Hayatın hiçbir şeyine tutunmadan yaşayıp giden...

Edebiyatında, aşkında, ona hayat veren yazarların hayatleriyle var olmayı seçen...

Acılı ama ağlamayan prenses...

Tezer Özlü. Beni büyüten kadınlardan biriydi.

Onun izinden gittiğim yıllarda aşk ile yandım. Vaktiydi. Aşk mühimdi. Dünya beni anlamıyordu. Terk ediliyordum. Şiir yazıyordum.

Ah! AAAAAAHHHH!

Bu.

Bana ait bir şey.
Beni ben yapan, onlarca şeyden biri gibi, benim, içimin
parçası.

Önemli mi?

Ben ne?

Çerçeve, kılıf,

kabuk...

Kim var içeride?

“Her sevişme kendinle sevişmek,
Her söz kendinle konuşmak” der Tezer.

“Gitmelere doyamıyorum” der.

“Duramıyorum. Durduğum zaman kanıyorum” der.

O da benim gibi, henüz çocukluğunu bitirmemiş bir kıızı
annesiz bırakır ve ölür.

Annem gibi.

Tezer hem bana benzer hem anneme.

Onun gibi ölür, benim gibi yaşar, sanki.

Birlikte denize karşı oturduğumuzda, yüzüme değil de uf-
ka bakan bir arkadaş gibi...

Kendi baloncuğunun içinden bildirir hayatı.

Rahat edemez kalıpları dar toplumun içinde.

Dünyanın en ferah yerlerini arar, ailesinden kaçıp yazar-
larını arar, yazarların peşinden bir hayat kurar kendine...

Vahşi bir kadın Tezer.

Ne yapsalar ehlileştirilememiş.

Canım Tezer.

Sonra büyüdüm.

20’li yaşlarımda başıydı.

Üniversite yıllarıydı.

Çalışılacak ders az, okunacak kitaplar boldu.

Sevgi Soysal ile tanıştım.

O da çoktan ölmüştü.

İçinde yaşadığım toprakların yeniliğe, insani gayrete, insan için harekete geçen insana, düşünen insana, kadın insana, boyun eğmeyen insana karşı nasıl bir tavır içinde olduğunu Sevgi Soysal'dan öğrendim. Bu tavrın yaşadığımız zamanı ayıran 40 sene içinde nasıl da değişmediğini, hep aynı kaldığını hayretle gösterdi bana. İnsanına sistematik olarak kıyan bir ülkenin ses tonunu tanımayı ve ona nanik yapmayı öğrendim. Sevgi Soysal kendini mühim sanan kelli felli adamlara, onların makamlarına, yarattıkları dünyaya nanik yapan bir kadındı.

“Kurallar içinde yaşamaya zorlandığım zaman uymak zorunda bırakıldığım kurallardan daha katısını kendim koyarım. Bu bana dıştan gelen baskıyı kendi coğrafyam içinde tersersiz bıraktığım duygusunu verir” diye yazar *Yıldırım Bölge Kadınlar Koğuşu*'nda. Bu cümleyi asla unutmadım.

Bu kadar zeki, kalbi geniş, merhametli bir kadının, özgürlüğe, insana sevdalı bir kadının böyle mizah dolu, böyle sağlam olabilmesine hayran kaldım...

Sevgi Soysal.

Hayatla dalga geçebilmektir.

Her türlü saçma sapan kuruluğa, anlayışsızlığa, kafasızlığa rağmen, ezbere davranışa, absürtlüğe rağmen.

Umudunu hiç yitirmemek.

Onu her gün yeniden parlatmak ve yaymaktır.

Toplumun dogmalarına pabuç bırakmamaktır.

İnsan olmak kadın olmaktan önce.

İnsan için olmaktı.

Düzenin insan için olmadığını, imtiyazlıların kafasına kafasına vurmaktı Sevgi Soysal, nezaketle ve zarafetle baş kaldırmaktı insanca olmayan, makineleşmiş tüm düzenlere...

İçinde özgür olmaktı dış parmaklıklara rağmen.

Evlenip evlenip boşanmaktı.

“El âlem ne der?” derdine kocaman bir kahkaha patlatarak yaklaşmaktı.

Tuttum elinden.

Yürüdük beraber...

Müşfik, sağlam, ama köfte yapmayı bilmeyen bir anne gibiydi.

Devrimci faaliyetlerinden fırsat kalırsa akşam yemeğe yetiştiriyordu.

Tanıdığım hiçbir kadına benzemiyordu Sevgi...

Onu tanımadığım yerlerinden sevdim.

Umudunu, azmini, mizahını taklit etmek istedim...

Aldım, kendime ekledim.

Sonra yine değiştim.

Eski benlerimi kattım kendime,

işime yaramayanları bıraktım, öldüler.

Zaman geçti.

Yeni bir ben oldum.

Fantastik dünyalar peşine düştüm.

Ütopyalara merak saldım.

İnsanın olamadığı, olsa da inanmadığı, inansa da varamadığı diyarları keşfe çıktım. Damla vardı yanımda. İnsanın en yakın arkadaşıyla adaş olması ne garip değil mi? Adaş adaş başladık ejderhaları aramaya. Beni büyüten nadir canlı kайдından biriydi Damla.

Karanlık dünyalar resmeden birtakım adamlardan geçip Ursula'ya vardık beraber. Orada birkaç sene durduk. Durdum ben.

Ursula K. Le Guin, bulduğum en şahane annelerden biriydi. Hem mutfağında zevkle sütlaç yapıyordu hem ejderhalarla konuşuyordu.

Cinsiyetin olmadığı dünyaları resmediyordu.

4 kişilik evlilikleri,

gölgenle yüzleşmeyi,

ölümün ötesinde ne olduğunu,

büyümeyi,

kadın olmayı,

kadın olmamayı,

insan olmayı,

Yol'u,

o yolun adabını,

hiç çaktırmadan,

sanki şurubu meyve suyunun içine saklamış gibi,

insanı zorlamadan, yormadan, dayatmadan ince ince sunuyordu.

Hem hayattaydı,

hem onlarca kitap yazmıştı,

hem 3 çocuk büyütmişti,

Ursula, annem olduğunda, hayatın sadece görünenden ibaret olmadığını anlamaya başlamıştım.

Görünenin ötesinde olanı,

bir şeyin gerçek adını bildiğinde onun üzerinde güç sahibi olacağını,

hakiki dilde konuşmazsan söylediklerinin herhangi bir yere varmadığını,

kadınlığın, erkekliğin, ezberlerin ötesinde bir yerden,

görevlerin, ödevlerin, kalıpların ötesinde bir yerden, çok

daha kadim bir yerden geldiğini anlatıyordu...

Ne düşünürken ne yaşarken hiçbir çerçeveye sığmak zorunda olmadığımı.

Öğretti bana Ursula.

89 yaşında öldüğünde

yüzündeki çizgileri dopdolu geçen bir hayatın izleri olarak gururla taşımıştı,

hayattan sıkılmıştı, yeterince yaşamıştı, birkaç ömre yetecek kadar yazmıştı, canım Ursula...

Ve ben yine büyüdüm,

30'lu yaşlarımın başında, anne oldum,

anne olmak kafamı duvara çarpma etkisi yaratmıştı bende. Bildiğim tüm doğrular ıskartaya çıkarken ben yeni yoluma yoldaş, yıldız gibi parlayan kadınları Seda'yı, Nilüfer'i, Julia'yı, Küçük Karabalık insanlarını ve çok şükür ki Clarissa'yı buldum: Clarissa P. Estes'i.

Anne olup, annelikte kendimi unutup,

"Kimim ben? Bu çocuğu nasıl büyüteceğim? Anneliği nereden öğreneceğim?" diye sormaya başladığımda karşıma çıkan vahşi Anaydı o.

Anne.

Clarissa.

Ben bu satırları yazarken, şükür hâlâ hayatta.

Titre ve kendine gel, diyordu.

Özün var, biriciksin, kendini bul, bulmazsan kimseye bir sey olamazsın, diyordu...

İçindeki açlık ıvır zıvırla dolmaz,

ruhu aramanın vakti geldi, diyordu.

Kafamı çevirip bakmadığım yerlerime,

yaralı deyip, örttüğüm yanlarıma dikkatimi çekiyordu,

yaralarını yala, iyileştir,

yaralarından yükseleceksin,
 zayıflığın sandığın gücün olacak,
 yetim edebiyatına tutunup kalma,
 oradan devam et, evet annen öldü, evet zordu, evet, seni
 kimse pışıpışlamadı ergenliğin boyunca, evet hayatın kadın-
 sı bilgisinden, şefkatinden uzak kaldın, artık büyüdün, silkin
 ve kendine gel,

layıkıyla bir can, layıkıyla insan, layıkıyla kadın, layıkıyla
 ana ol,

bak,

herkese verilen süre aynı,

Bir ömür, zaman illaki geçecek, peki sen bu sırada ne yapacaksın?

“Vakit geçsin” diye bekleyerek mi yoksa “dibine kadar yaşayarak” mı diye soruyordu.

Clarissa...

Yaradılışın şahane senfonisinin içinde var olmayı, kendim olmayı, kendimden öte olmayı, önce kendime annelik etmezsem eğer, çocuğuma anne olamayacağımı anlatıyordu, bana...

Ve başka şeyleri... Benim gibi milyonlarca kadına anlattığı gibi.

2000’li yıllarda yetişkin olup,

azıcık kendini merak edip de,

Clarissa’ya uğramamış biri var mı bilmiyorum.

O bir neslin annesi oldu.

Bir neslin kadınlarına,

unuttukları kendilerini hatırlattı...

İlham oldu.

Hep istediği gibi...

Clarissa’nın kelimelerinin peşine takılıp, 38 yaşında, Colorado’nun Loveland adlı kasabasında, dağların çölünde, kendimi yeniden doğurmaya gittim.

Edebi annelerim arasından canıyla kanıyla görebildiğim
tek insan,

CPE...

Kendi gezegeninin yöneticisi,
beyaz saçlarına taktığı kırmızı, mor çiçeklerle, şiir yazan,
şiir yaşayan kadın...

Sonunda aradığım anneyi bulmuştum.

Ondan ayrılırken döktüğüm gözyaşlarıyla yıkandım.

Bu sefer,

bir annemden,

ayrılırken,

donup kalmadım,

ağladım,

kendimi yerden yere attım,

bütün annelerime,

bütün anneliklerime,

doğuramadığım kendilerime,

doğuramadığım çocuklarıma,

aşklarına,

kitaplarıma,

hayallerime ağladım,

Clarissa'dan ayrılırken...

Ağladım, arındım, yaklaştım kendime.

Clarissa vesilesiyle,

her iki dünyada rahat olsun...

onu kendime kattım,

şimdiki ben oldum...

Yola koyuldum.

* * *

“İnsanlar, giderler!” dedi Ustam, “Bunu unutmayın”.

Önce anneannem öldü.

Ondan iki sene sonra teyzem.

Ondan iki sene sonra da annem.

Küçüktüm daha. Çocukluğun korunaklı dünyası

ben henüz kapıyı arkamdan kapatıp çıkamadan bitivermişti.

Bir gün önce çocuktum. Bir gün sonra büyüdüm.

İnsanlar giderler! Ne kalır geriye?

Bir genç kız, çevresinde hiç kadını kalmamışken

nereden öğrenir bu dünyada kadınca yaşamayı?

Benim durumumda elime kalan şey kitaplardı. İçe kapanık bir çocuktum.

Kitaplarım vardı.

Kadınların yazdığı kitaplardan öğrenmeye kalkıştım kadın olmayı.

Ne yaptığımı da bildiğimi söyleyemem. Okudum sadece.

Edebi anneler buldum kendime. Annesiz kalmış bir kadın baktığı

her yerde anne arıyormuş meğer.

Yas, kadın olmak, anne olmak, kendin olmak...

Damla Çeliktaban *Beni Büyüten Kadınlar*'da bir kadının, “edebi annelerim” dediği yazarların peşinde, masallar ve kadın çemberleri vasıtasıyla kendine annelik etmeyi öğrenme yolculuğunu anlatıyor.

Kurtlarla Koşan Kadınlar'ın yazarı Clarissa P. Estes'den, Tezer Özlü'den, Sevgi Soysal'dan, Ursula K. Le Guin'den beslenen ve ilham alan bir yolculuk... Derin ve sarsıcı, umut ve şifa veren, iyileştiren bir kitap...

tavsiye edilen
KDV'siz
satış fiyatı

₺ 42

ISBN 978-625-8004-00-7

ISBN 978-625-8004-00-7

9 786258 004007

Doğan
FİOVUS